

PHYSICAL AND GEOGRAPHICAL RESEARCH

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-006-3-36>

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛАНДШАФТІВ РІЧКОВИХ ОСТРОВІВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ

Пожарська А.-О. Ю.

*аспірант третього року навчання
спеціальності 103 – Науки про Землю
кафедри фізичної географії та геоecології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Річкові острови посідають особливе місце у структурі ландшафту. Будучи частиною водного простору, вони зазнають значного впливу річки, на якій розташовані. В той же час такі острови, як частина суходолу, є звичайними ландшафтами з відповідними функціями.

У дослідженнях річкових островів вивчення їх ландшафтів не посідає чільного місця. Тим не менш, дані дослідження присутні у наукових публікаціях вчених з різних країн [1].

Для порівняння різниці у підходах досліджень ландшафтів річкових островів можна взяти для прикладу три наукові статті, виданих протягом останніх чотирьох років, які досліджують ландшафти певного річкового острова вченими з України, Росії та Китаю.

Українські науковці О. Томченко, Л. Мазуркевич, О. Малець [3] досліджують зміни у просторі та часі ландшафтів о. Великий Північний на Дніпрі на території Києва.

Російські вчені А. Рулев, С. Шинкаренко та О. Кошелева [2] виділяють і картографують ландшафти о. Сарпинський (р. Волга), який розташований в межах м. Волгоград.

Китайські вчені Д. Дінг, Ю. Цзян, Ю. Ву, Т. Ші [4] роблять оцінку ландшафтів о. Чунмін, який розташований в дельті р. Янцзи, що знаходиться під юрисдикцією Шанхаю.

Об'єктами дослідження усіх трьох статей стали острови, розташовані на значній за розміром річці та на території або поблизу великого міста: Києва, Волгограда та Шанхая відповідно. Таке розташування зумовлює значний антропогенний вплив на вищезгадані острови. Українські вчені відмічають зменшення о. Великий Північний

внаслідок видобутку піску для будівництва житлового масиву Троєщина у Києві. Російські науковці зауважують непомірне випасання худоби та неконтрольовану рекреацію на о. Сарпинський. Китайські дослідники зауважують про забруднення о. Чунмін.

При дослідженні ландшафтів островів групи вчені усіх трьох країн використовували космічні знімки Landsat, які поширюються вільно і безкоштовно. Щодо програмного забезпечення, то українські і китайські вчені використовували програму ArcGIS, російські вчені – її безкоштовний аналог QuantumGIS.

Підходи до класифікацій ландшафтів, використаних в роботах дослідників, відрізняються. Російські вчені не називають прямо використану методологію, однак її можна ідентифікувати як структурно-генетичну класифікацію радянської і пострадянської школи. Дана класифікація стосується лише природних ландшафтів, і хоча автори згадують про антропогенні зміни території островів, це не знаходить відображення на виконаній авторами картосхемі.

Китайські ж вчені опираються на європейську класифікацію ландшафтів (Landscape Character Assessment), яка у своїх класифікаційних одиницях намагається поєднати природні та антропогенні фактори впливу на ландшафт. Відповідно, картосхеми китайських дослідників містять окремі позначення природних та антропогенно змінених ландшафтів.

Українські вчені у своїй публікації не виконують детальну оцінку ландшафтів о. Великий Північний, тому неможливо виділити класифікаційну систему, яку вони використовували.

Значну увагу дослідники приділяють охороні природного середовища річкових островів, що пов'язано із неврегульованістю їх антропогенного використання. Українські і російські вчені виділяють рідкісні види рослин і тварин, які утворюють унікальні екосистеми річкових островів. Китайські дослідники також згадують збереження біорізноманіття.

Таким чином, різні наукові школи ландшафтознавства зумовлюють різні підходи до вивчення ландшафтів річкових островів, що проявляється у виділенні різних класифікаційних одиниць ландшафту. Спільним у сучасних дослідженнях річкових островів є надання переваги дистанційним дослідженням шляхом аналізу космоснімків Landsat за допомогою програмного забезпечення ArcGIS та QuantumGIS; об'єктом досліджень виступають річкові острови поблизу великих міст. Оптимізація наслідків значного і неврегульованого впливу міст на річкові острови зумовлює актуальність таких досліджень.

Література:

1. Пожарська А.-О. Ю. Річкові острови у географічних дослідженнях. *Екологічні науки*. 2020. № 4(31). С. 61–65. <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2020.eco.4-31.9>
2. Рулев А. С., Шинкаренко С. С., Кошелева О. Ю. Оценка влияния гидрологического режима Волги на динамику затопления острова Сарпинский. *Ученые записки Казанского университета. Серия Естественные науки*. 2017. № 159(1). С. 139–151.
3. Томченко О., Мазуркевич Л., Малець О. Дослідження динаміки змін берегової лінії островів Дніпра в межах Києва (на прикладі острова Великий Північний). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2017. №1(66)/2(67). С. 84–88. <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2017.66.12>
4. Ding D., Jiang Y., Wu Y., Shi T. Landscape Character Assessment of Water-land Ecotone in an Island Area for Landscape Environment Promotion. *Journal of Cleaner Production*, 2020, 259, 120934. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120934>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-006-3-37>

**ЗАХОДИ ПОКРАЩЕННЯ ГЕОЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ
БАСЕЙНУ РІЧКИ ТУРІЯ**

Полянський С. В.

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Полянська Т. О.

*асистент кафедри міжнародних економічних відносин
Луцький національний технічний університет*

Свередюк Н. В.

*магістрантка кафедри фізичної географії
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Актуальним питанням водного господарства України є раціональне використання водних ресурсів малих річок. Наше сьогоднішня характеризується зростаючим безповоротним вилученням стоку річок,
146